

MSZYCA ZBOŻOWA

– *Sitobion avenae* (F.)

1 Systematyka

Typ:	Stawonogi – <i>Arthropoda</i>
Gromada:	Owady – <i>Insecta</i>
Rząd:	Pluskwiaki równoskrzydłe – <i>Homoptera</i>
Podrząd:	Mszyce – <i>Aphidodea</i>
Rodzina:	Mszycowate – <i>Aphididae</i>
Gatunek:	Mszyca zbożowa - <i>Sitobion avenae</i> (F.)

2 Biologia

Mszyce te zimują w postaci jaj na trawach, resztkach poźniwnych, samosiewach ale także na oziminach. Loty wiosenne uskrzydłonych osobników rozpoczynają się najczęściej w drugiej połowie maja lub na przełomie maja i czerwca (Fot.1). Masowe występowanie mszyc na zbożach obserwuje się zwykle w fazie kłoszenia w warunkach ciepłej i suchej pogody (Fot.2). Mszyca zbożowa zasiedla głównie kłosa i nie tworzy tak licznych populacji jak mszyca czeremchowo-zbożowa. Pod koniec dojrzałości mleczej zbóż, uskrzydłone osobniki tego gatunku przelatują na kukurydzę i trawy. Późną jesienią po kopulacji z bezskrzydłymi samcami samice jajorodne składają jaja na zimowanie.

3 Opis gatunku

Mszyca jednodomna żyjąca bez zmiany żywiciela na różnych gatunkach traw i zbóż. Owady dorosłe mają od 2,0-3,3 mm długości, są zabarwione zmiennie najczęściej żółto zielone. Cechy morfologiczne: brak widocznego sklerytu na odwłoku, wyraźne na tle jasnego odwłoka czarne syfony równe długością z jasnym ogonkiem. Widoczny pod binokulem krótki ostatni człon kłujki.

4 Opis uszkodzeń

Mszyce wysysają soki z rozwijających się źdźbeł, ponadto osobniki uskrzydłone przenoszą choroby wirusowe. Mszyca zbożowa żeruje głównie na kłosach powodując zmniejszenie plonu ziarna. Występuje w mniej licznych koloniach w porównaniu z bardzo licznymi koloniami jakie tworzy mszyca czeremchowo-zbożowa. Mszyca wydziela spadź, na której rozwijają się grzyby chorobotwórcze co obniża jakość ziarna. Szkodliwe są zarówno larwy jak i postacie dorosłe rozwijające się głównie na kłosach co może doprowadzić do ubytku plonu ok. 10 dt/ha. Spada też wyraźnie masa tysiąca nasion, natomiast na spadzi wydzielonej przez żerujące mszyce rozwijają się grzyby chorobotwórcze.

Gatunek ten zdolny jest także do przenoszenia łagodnych szczepów wirusa żółtej karłowatości jęczmienia.

5 Metodyka obserwacji – sygnalizacja terminu zabiegu

Decyzję o potrzebie letniego chemicznego zwalczania należy podjąć po przeprowadzeniu oceny liczebności mszyc na danym polu. W okresie od fazy pełni kłoszenia (skala BBCH 5/55) należy analizować kłosa. W tym celu, w zależności od wielkości pola, analizować od 100 do 150 kłosów w różnych punktach pola po 10 kłosów wybranych losowo.

6 Progi ekonomicznej szkodliwości oraz terminy zabiegów ochrony roślin

Zabiegi zwalczania wykonywać po stwierdzeniu obecności mszyc na źdźbłach w okresie od fazy pełni kłoszenia (skala BBCH 5/55) do początku fazy dojrzałości mleczej wszystkich gatunków zbóż (skala BBCH 7/73). Próg szkodliwości wg zaleceń IOR: na 100 losowo wybranych źdźbłach - 5 mszyc średnio na 1 kłos.

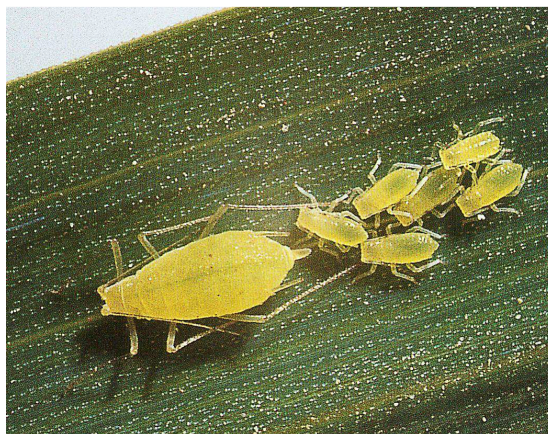
7 Ocena szkodliwości

Obserwacje należy przeprowadzić po wykłoszeniu się zbóż (faza rozwojowa w skali BBCH 6/61-69). Termin przeprowadzenia obserwacji jest dostosowany do najliczniejszego występowania tego gatunku na zbożach. Metoda obserwacji jest podobna jak przy mszycy czeremchowo-zbożowej, a do analiz zamiast całych źdźbeł można pobierać same kłosy. Stopień opanowania kłosów określamy wg trzystopniowej skali (Ryc.1):

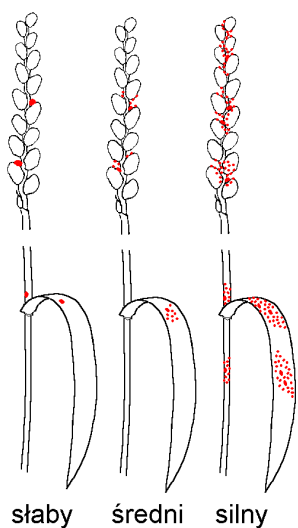
- słaby - pojedyncze mszyce na kłosach - do 10% opanowanych kłosów,
- średni - mszyce występują w małych koloniach na kłosach - 10 do 30% kłosów,
- silny - mszyce występują na kłosach w dużych koloniach – powyżej 30% opanowanych kłosów.

Fot. 1. Mszyca zbożowa: młode samice i matka samic

Fot. 2. Bezskrzydłe pokolenie mszycy zbożowej na żywicielu letnim - zbożu

Ryc. 1 Skala stopni nasilenia opanowania źdźbeł lub kłosów przez mszyce